บทที่ 1

บทนำ

1.1 ความสำคัญของปัญหา

หลักเกณฑ์ Basel I (The 1988 Basel Capital Accord) เป็นข้อตกลงทางการเงินที่ออกโดย Bank for International Settlement (BIS) เมื่อปี 2531 (ค.ศ.1988) กำหนดให้ธนาคารของประเทศสมาชิกในกลุ่มประเทศอุตสาหกรรม G-10[1] ต้องดำรงเงินกองทุนขั้นต่ำไม่น้อยกว่าร้อยละ 8 ของสินทรัพย์เสี่ยง และยังได้นิยามเงินกองทุนแบ่งออกเป็นเงินกองทุนชั้นที่ 1 และเงินกองทุนชั้นที่ 2 รวมทั้งจำแนกน้ำหนักความเสี่ยงของสินทรัพย์แต่ละประเภทออกเป็น 5 กลุ่ม แต่ละกลุ่มจะถูกกำหนดระดับความเสี่ยงในช่วงร้อยละ 0 10 20 50 และ 100 ตามลำดับ (ประเทศไทยมี 4 ระดับ คือ ร้อยละ 0 20 50 และ 100) ต่อมาหลักเกณฑ์ดังกล่าวได้กลายเป็นมาตรฐานที่ถูกนำไปใช้อย่างกว้างขวางทั่วโลก รวมทั้งประเทศไทย โดยธนาคารแห่งประเทศไทยได้นำหลักเกณฑ์การกำกับดูแลเงินกองทุนตามมาตรฐาน Basel I มาบังคับใช้กับธนาคารพาณิชย์ไทยตั้งแต่ปี 2536 ทั้งนี้เพื่อวัตถุประสงค์ในการเสริมสร้างธนาคารพาณิชย์ไทยให้มีฐานะมั่นคง มีการบริหารความเสี่ยงที่ดี ดำเนินงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ และสามารถแข่งขันได้ในมาตรฐานเดียวกันกับนานาประเทศ

ข้อกำหนดในการดำรงระดับเงินกองทุนขั้นต่ำภายใต้หลักเกณฑ์ Basel I เปรียบเสมือนการกำกับดูแลมิให้ธนาคารดำเนินธุรกิจไปในทิศทางที่จะก่อให้เกิดความเสี่ยงมากเกินไป อันอาจส่งผลกระทบต่อระบบเศรษฐกิจโดยรวม โดยหลักปฏิบัติดังกล่าวได้ถูกใช้เป็นเครื่องมือที่ใช้วัดความเพียงพอของเงินกองทุน (Capital Adequacy) ซึ่งเป็นที่ยอมรับกันว่าแสดงถึงความมั่นคงของธนาคาร ความสามารถในการขยายสินเชื่อ และความสามารถในการรองรับความเสียหายที่เกิดขึ้นจากการดำเนินกิจการ ทั้งนี้ ได้มีผู้ศึกษาหลายท่าน[2] พบว่าเงินกองทุนของธนาคารสามารถเพิ่มความสามารถในการรองรับผลขาดทุนที่เกิดขึ้นจากการดำเนินงาน

---

[1] G-10 ประกอบด้วยประเทศเบลเยียม แคนาดา ฝรั่งเศส เยอรมนี อิตาลี ญี่ปุ่น เนเธอร์แลนด์ สวีเดน สหราชอาณาจักร และสหรัฐอเมริกา (ยังมีสมาชิกที่ไม่เป็นทางการอีกหนึ่งประเทศคือ สวิตเซอร์แลนด์)

[2] Ashcraft (2001), Jayaratne and Morgan (2000), Kishan and Opiela (2000) อ้างถึงใน Gambacorta and Mistrulli (2004)

และยับยั้งผลกระทบจากการหดตัวของเงินฝากและเงินกู้ยืม ขณะที่การศึกษาของ Holmstrom and Tirole (1997) พบว่า ธนาคารที่มีเงินกองทุน (Capital) จำนวนมาก มีแนวโน้มที่จะมีข้อจำกัดด้านความไม่สมบูรณ์และไม่สมมาตรของข้อมูล (Asymmetric Information) ต่ำ เช่น ปัญหา Adverse Selection หรือ Moral Hazard[3] นอกจากนี้ การศึกษาของ Haubrich and Wachtel (1993) และ Ito and Sasaki (2007) ยังพบข้อสรุปในทำนองเดียวกันว่า ธนาคารที่มีอัตราส่วนเงินกองทุนต่อสินทรัพย์เสี่ยงต่ำ จะทำการเปลี่ยนแปลงการถือครองหลักทรัพย์การลงทุน (Portfolios) โดยจะถือครองพันธบัตรรัฐบาล (ความเสี่ยงเท่ากับร้อยละ 0) มากขึ้น และลดการปล่อยสินเชื่อที่ซึ่งมีความเสี่ยงมากกว่าลง เพื่อจะได้บรรลุถึงเป้าหมายการดำรงเงินกองทุนตามหลักเกณฑ์ที่กำหนดไว้ อย่างไรก็ตาม เป็นที่น่าสังเกตว่าการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมดังกล่าวอาจจะส่งผลกระทบต่อผู้ประกอบการในภาคธุรกิจ เพราะจะเข้าถึงแหล่งเงินกู้ได้ยากขึ้น โดยเฉพาะอย่างยิ่งในช่วงภาวะเศรษฐกิจถดถอย

สำหรับประเทศไทยนั้น ธนาคารแห่งประเทศไทยได้นำหลักเกณฑ์ Basel I มาบังคับใช้แบบค่อยเป็นค่อยไป โดยกำหนดให้ธนาคารพาณิชย์ไทยต้องดำรงเงินกองทุนทั้งสิ้นต่อสินทรัพย์เสี่ยงไม่ต่ำกว่าร้อยละ 7 และให้ดำรงเงินกองทุนชั้นที่ 1 ต่อสินทรัพย์เสี่ยงไม่ต่ำกว่าร้อยละ 5 ตั้งแต่วันที่ 1 มกราคม 2536 และให้เวลาธนาคารพาณิชย์ที่ไม่พร้อมในการปรับตัวเป็นเวลา 2 ปี โดยธนาคารพาณิชย์ทุกแห่งจะต้องดำรงเงินกองทุนทั้งสิ้นต่อสินทรัพย์เสี่ยงให้เป็นไปตามมาตรฐานสากลคือ ไม่ต่ำกว่าร้อยละ 8 ตั้งแต่วันที่ 1 มกราคม 2538 (ตารางที่ 1.1)

ในช่วงก่อนที่จะมีการนำมาตรฐานการดำรงเงินกองทุนต่อสินทรัพย์เสี่ยงตามหลักเกณฑ์ Basel I มาบังคับใช้ในปี 2536 ภาพรวมของทั้งระบบธนาคารพาณิชย์ไทย โดยเฉลี่ยมีอัตราส่วนความเพียงพอของเงินกองทุนเกินกว่าที่มาตรฐาน Basel I กำหนดไว้ (ภาพที่ 1.1) และถึงแม้ว่าการถือครองหลักทรัพย์การลงทุน (Portfolios) ส่วนใหญ่จะกระจุกตัวอยู่ที่เงินให้กู้ยืมสูงถึงประมาณร้อยละ 80 ของสินทรัพย์ทั้งหมด แต่ก็เป็นที่น่าสนใจว่าแรงกดดันจากการต้องพยายามรักษาระดับเงินกองทุนขั้นต่ำให้ได้ตามหลักเกณฑ์ Basel I ส่งผลกระทบต่อการตัดสินใจในการดำเนินงานของธนาคารพาณิชย์ไทยหรือไม่ เนื่องจากเงินลงทุนในหลักทรัพย์ที่มีความเสี่ยง

---

[3] ปัญหา Adverse Selection เป็นลักษณะการปกปิดข้อมูล เพื่อหวังผลประโยชน์บางประการ เนื่องจากการได้รับข่าวสารไม่สมบูรณ์และไม่เท่าเทียมกันของบุคคลในระบบเศรษฐกิจ จะเกิดขึ้นก่อนการตัดสินใจดำเนินการทางเศรษฐกิจ ส่วน Moral Hazard เป็นปัญหาที่เกี่ยวกับพฤติกรรมที่ไม่ระมัดระวังในการดำเนินงานหรือจูงใจให้มีการดำเนินธุรกรรมไปในทิศทางที่มีความเสี่ยงสูง หรือเป็นการใช้ข้อมูลไปในทางที่ผิด

ต่ำกว่าเงินให้กู้ยืม มีแนวโน้มเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง โดยเฉพาะในช่วงปี 2537-2538 (Transition Period) จะเห็นได้ว่า เงินลงทุนในหลักทรัพย์มีอัตราการขยายตัวมากกว่าเงินให้กู้ยืม (ตารางที่ 1.2)

ตารางที่ 1.1

หลักเกณฑ์ Basel I ที่ธนาคารแห่งประเทศไทยบังคับใช้กับธนาคารพาณิชย์ไทย

	เงินกองทุนต่อสินทรัพย์เสี่ยง (ร้อยละ)	
	เงินกองทุนทั้งสิ้น	ชั้นที่ 1
1 มกราคม 2536	7.00	5.00
1 เมษายน 2537	7.50	5.00
1 มกราคม 2538	8.00	5.50
1 ตุลาคม 2539	8.50	6.00
14 สิงหาคม 2541	8.50	4.25

ที่มา: ธนาคารแห่งประเทศไทย

ในปี 2540 วิกฤตการณ์ทางเศรษฐกิจและการเงิน ได้ส่งผลกระทบต่อการดำเนินงานของธนาคารพาณิชย์ไทยในหลายด้าน ที่สำคัญได้แก่ ปัญหาสภาพคล่องที่ลดลงจากการขาดความเชื่อมั่นของผู้ฝากเงิน จนมีการถอนเงินฝากออกจากธนาคารต่างๆ จำนวนมาก ปัญหาคุณภาพสินทรัพย์ที่เสื่อมถอยลง และปัญหาหนี้ที่ไม่ก่อให้เกิดรายได้ (Non-Performing Loan: NPL) ที่เพิ่มสูงขึ้น อันเนื่องมาจากความสามารถในการชำระหนี้ที่ลดลงของลูกหนี้ ทำให้ธนาคารต้องสูญเสียรายได้ดอกเบี้ยไปส่วนหนึ่ง นอกจากนี้ การเปลี่ยนแปลงกฎเกณฑ์การคำนวณยอดหนี้ที่ไม่ก่อให้เกิดรายได้จากสินเชื่อคงค้างชำระเกิน 6 เดือน เป็นตั้งแต่ 3 เดือนขึ้นไป รวมถึงการเปลี่ยนแปลงเงื่อนไขเกี่ยวกับการจัดชั้นลูกหนี้ และการกันสำรองหนี้ด้อยคุณภาพที่เข้มงวดขึ้น[4] ส่งผลให้ธนาคารพาณิชย์ไทยทั้งระบบประสบปัญหาขาดทุน อีกทั้งแรงกดดันจากการบังคับใช้มาตรฐาน Basel I ที่เข้มงวดขึ้น (ตารางที่ 1.1) ทำให้ธนาคารต้องพยายามรักษาและเพิ่มเงินกองทุนให้เพียงพอตามเกณฑ์ที่กำหนดไว้ เหล่านี้ล้วนเป็นข้อจำกัดให้ธนาคารพาณิชย์ไทย

[4] ดูรายละเอียด ได้ในภาคผนวก ก หน้า 126

ภาพที่ 1.1

ความเพียงพอของเงินกองทุน (Capital Adequacy Ratio: CAR) และการบังคับใช้หลักเกณฑ์ Basel I กับธนาคารพาณิชย์ไทย

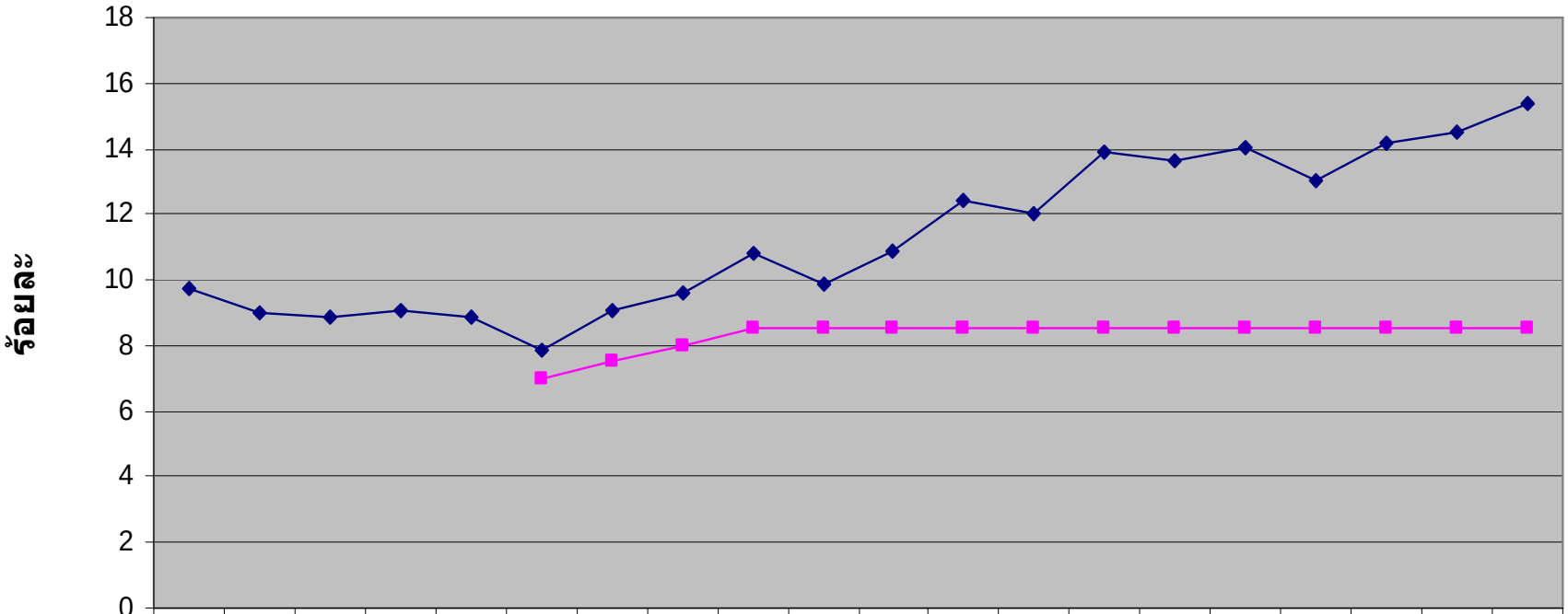

	2531	2532	2533	2534	2535	2536	2537	2538	2539	2540	2541	2542	2543	2544	2545	2546	2547	2548	2549	2550
CAR	9.8	9.0	8.9	9.1	8.9	7.9	9.1	9.6	10.8	9.9	10.9	12.4	12.0	13.9	13.6	14.0	13.0	14.2	14.5	15.4
Required CAR						7.0	7.5	8.0	8.5	8.5	8.5	8.5	8.5	8.5	8.5	8.5	8.5	8.5	8.5	8.5

ที่มา: ธนาคารแห่งประเทศไทย

ตารางที่ 1.2

การถือครองหลักทรัพย์การลงทุน (Portfolios) ของธนาคารพาณิชย์ไทย ปี 2531-2550

หน่วย : ร้อยละ

	2531	2532	2533	2534	2535	2536	2537	2538	2539	2540	2541	2542	2543	2544	2545	2546	2547	2548	2549	2550
สินทรัพย์รวม	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0
	(21.3)	(24.6)	(26.6)	(20.1)	(17.8)	(25.4)	(27.2)	(24.3)	(12.8)	(29.9)	(-3.5)	(-2.7)	(-4.8)	(-0.4)	(4.3)	(4.9)	(5.5)	(7.7)	(7.7)	(5.6)
- เงินให้กู้ยืม	74.0	77.3	81.4	81.9	83.9	82.7	83.8	83.0	84.1	84.2	79.5	74.0	70.7	66.4	67.8	68.2	69.2	68.4	66.0	66.8
	(25.2)	(30.2)	(33.4)	(20.9)	(20.6)	(23.6)	(28.9)	(23.2)	(14.4)	(30.0)	(-8.9)	(-9.4)	(-9.0)	(-6.4)	(6.5)	(5.6)	(7.0)	(6.5)	(3.9)	(6.8)
- เงินลงทุนในหลักทรัพย์	12.2	10.0	7.9	6.7	5.7	5.0	5.1	5.3	5.2	3.8	5.9	8.4	9.6	11.2	12.2	12.3	12.7	13.1	14.2	15.6
	(10.2)	(2.3)	(-1.0)	(2.5)	(1.1)	(8.1)	(31.6)	(29.0)	(11.0)	(-5.8)	(49.7)	(39.4)	(8.3)	(16.7)	(13.5)	(5.4)	(9.2)	(10.9)	(16.7)	(16.3)
- อื่นๆ	13.8	12.7	10.7	11.4	10.4	12.3	11.1	11.7	10.7	12.0	14.6	17.6	19.7	22.4	20.0	19.5	18.1	18.5	19.8	17.6
	(12.6)	(14.7)	(7.6)	(27.0)	(7.5)	(49.3)	(14.1)	(30.5)	(2.9)	(47.0)	(17.2)	(17.0)	(6.9)	(13.1)	(-6.9)	(2.2)	(-1.7)	(9.9)	(15.2)	(-6.0)

ที่มา: ปี 2531-2549 คำนวณจากตารางสินทรัพย์และหนี้สินของธนาคารพาณิชย์ (2513-2549) รหัสตาราง EC_MB_012 ธนาคารแห่งประเทศไทย

ปี 2550 คำนวณจากตารางสินทรัพย์และหนี้สินของธนาคารพาณิชย์ รหัสตาราง EC_MB_012_S2 ธนาคารแห่งประเทศไทย

หมายเหตุ: ตัวเลขในวงเล็บคือ อัตราการขยายตัว

ต้องระมัดระวังในการปล่อยสินเชื่อ (ลดการปล่อยสินเชื่อลง) เพื่อไม่ให้ปัญหาหนี้ที่ไม่ก่อให้เกิดรายได้ลุกลามเพิ่มขึ้น สุดท้ายผลจากวิกฤตการณ์ครั้งนี้ ได้ทำให้ธนาคารหลายแห่งประสบปัญหาไม่สามารถดำเนินงานต่อไปได้ด้วยตนเอง บางแห่งรัฐบาลต้องเข้าไปแทรกแซง บางแห่งต้องยอมเพิ่มทุนโดยเปิดทางให้ต่างชาติเข้ามาครอบครอง และบางแห่งถึงขั้นต้องปิดกิจการลงไป แต่อย่างไรก็ตาม ยังมีธนาคารพาณิชย์ไทยอีกจำนวนหนึ่งที่สามารถผ่านพ้นวิกฤตการณ์ครั้งนี้มาได้

การศึกษาเกี่ยวกับผลกระทบของหลักเกณฑ์ Basel I ครั้งนี้ จึงได้มุ่งความสนใจไปที่ธนาคารพาณิชย์ไทยรายธนาคาร ที่มีความแตกต่างกัน (Cross-Sectional) เนื่องจากธนาคารแต่ละแห่งมีความแตกต่างกันไปตามขนาด (Size) สภาพคล่อง (Liquidity) ความเพียงพอของเงินกองทุน (Capital Adequacy) ฯลฯ จึงมีข้อจำกัดจากความไม่สมมาตรทางข้อมูลแตกต่างกัน ตัวอย่างเช่น ธนาคารบางแห่งอาจมีเงินกองทุนเกินกว่ามาตรฐานจำนวนมาก ขณะที่บางแห่งอาจมีเงินกองทุนต่ำกว่าที่มาตรฐานกำหนดไว้ จึงเกิดเป็นคำถามว่า การดำรงเงินกองทุนต่อสินทรัพย์เสี่ยงที่เข้มงวดตามมาตรฐาน Basel I ช่วยเพิ่มความเข้มแข็งและป้องกันธนาคารพาณิชย์ไทยจากภาวะล้มละลายได้หรือไม่ หรือช่วยเพิ่มประสิทธิภาพในการดำเนินงานให้กับธนาคารพาณิชย์ไทยได้หรือไม่ หรือในทางกลับกันการใช้หลักเกณฑ์ดังกล่าวเป็นต้นเหตุปั่นทอนเสถียรภาพของธนาคารพาณิชย์ไทยมากยิ่งขึ้นหรือไม่

นอกจากนี้ เมื่อปี 2544 (ค.ศ.2001) BIS ได้เล็งเห็นถึงปัญหาของหลักเกณฑ์ Basel I ที่ยังมีจุดอ่อนอยู่พอสมควร และไม่ทันสมัยกับระบบการเงินโลกที่มีความสลับซับซ้อนมากขึ้น จึงได้กำหนดหลักเกณฑ์ใหม่เพื่อมาทดแทนหลักเกณฑ์ Basel I โดยปรับปรุงหลักเกณฑ์การกำกับเงินกองทุนให้มีความครอบคลุมประเภทความเสี่ยง และสามารถสะท้อนความเสี่ยงของสินทรัพย์ได้ดียิ่งขึ้น หลักเกณฑ์ใหม่นี้มีชื่อเรียกว่า New Basel Capital Accord หรือ Basel II ประกอบไปด้วย 3 หลักการคือ การดำรงเงินกองทุนขั้นต่ำ (Pillar 1: Minimum Capital Requirement) การกำกับดูแลโดยทางการ (Pillar 2: Supervisory Review Process) และการใช้กลไกตลาดในการกำกับดูแลสถาบันการเงิน (Pillar 3: Market Discipline) โดยข้อตกลงฉบับใหม่นี้มีกำหนดบังคับใช้กับประเทศในกลุ่ม G-10 ภายในปี 2549 และสำหรับประเทศไทยนั้น ธนาคารแห่งประเทศไทย มีกำหนดการที่จะเริ่มนำหลักเกณฑ์ Basel II มาบังคับใช้ตั้งแต่สิ้นปี 2551 เป็นต้นไป อย่างไรก็ตาม ในระยะเวลาถัดมาไม่นานจากวิกฤตการเงินที่เกิดขึ้นในประเทศสหรัฐอเมริกาและลุกลามไปในหลายประเทศทั่วโลกในช่วงปี 2551 และได้สร้างความกังวลถึงความมั่นคงของระบบการเงินโลก เมื่อเดือนธันวาคม 2552 BIS ได้นำเสนอร่างหลักเกณฑ์ใหม่ขึ้นมา เรียกว่า Basel III (The Basel 3 Proposals) ให้ความสำคัญเพิ่มขึ้นกับคุณภาพของเงินกองทุนชั้นที่ 1

(Tier 1 Capital Base) การดำรงสภาพคล่องขั้นต่ำ (Minimum Liquidity Standard) การปรับปรุงอัตราส่วนหนี้สินต่อสินทรัพย์ (Leverage Ratio) ฯลฯ แม้ว่า Basel III ยังอยู่ในช่วงเริ่มต้นของการพัฒนา และยังไม่มีรายละเอียดที่ชัดเจน แต่ร่างหลักเกณฑ์ใหม่นี้ก็มีความเป็นไปได้สูงที่จะถูกนำมาบังคับใช้ในอนาคตต่อไป

ที่กล่าวมาข้างต้น จึงเป็นที่น่าสนใจศึกษาว่าหลักเกณฑ์ Basel I ที่ธนาคารแห่งประเทศไทยได้นำมาบังคับใช้อยู่ในปัจจุบัน หลักเกณฑ์ Basel II ที่จะมีการนำมาบังคับใช้ในอนาคตอันใกล้ และหลักเกณฑ์ Basel III ที่คาดว่าจะถูกพัฒนามาบังคับใช้ในอนาคตต่อไปนั้นจะส่งผลกระทบต่อการดำเนินงานของธนาคารพาณิชย์ไทยที่มีความแตกต่างกันอย่างไรหรือไม่ การศึกษาครั้งนี้มุ่งเน้นที่จะตรวจสอบถึงผลกระทบที่เกิดขึ้นจากหลักเกณฑ์ดังกล่าว โดยเฉพาะการปรับตัวเพื่อรองรับหลักเกณฑ์ กล่าวคือ ธนาคารมีการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมการดำรงอัตราส่วนเงินกองทุน เช่น การเคลื่อนย้ายสินทรัพย์ที่มีความเสี่ยงสูง (เงินให้สินเชื่อ) ไปสู่สินทรัพย์ที่มีความเสี่ยงต่ำกว่า (เงินลงทุนในหลักทรัพย์) เพื่อให้บรรลุเป้าหมายการดำรงเงินกองทุนตามเกณฑ์ที่กำหนดไว้หรือไม่ รวมทั้งพิจารณาถึงความสัมพันธ์ระหว่างความเพียงพอของเงินกองทุน (Capital Adequacy) และประสิทธิภาพในการดำเนินงานที่เกิดขึ้น หรือที่คาดว่าจะเกิดขึ้นจากการปฏิบัติตามหลักเกณฑ์ ว่าเป็นไปในทิศทางที่ช่วยบรรเทา หรือทำให้ระบบการเงินไทยขาดเสถียรภาพมากยิ่งขึ้น

1.2 วัตถุประสงค์ของการศึกษา

1. เพื่อศึกษาถึงความสัมพันธ์ระหว่างความเพียงพอของเงินกองทุน (Capital Adequacy) กับการดำเนินงานของธนาคารพาณิชย์ไทย

2. เพื่อศึกษาถึงผลกระทบของหลักเกณฑ์ Basel I ต่อพฤติกรรมและผลการดำเนินงานของธนาคารพาณิชย์ไทย (Banks' Behavior & Performance)

3. เพื่อศึกษาถึงความแตกต่างระหว่างหลักเกณฑ์ Basel I & Basel II และศึกษาเบื้องต้นถึงผลกระทบของหลักเกณฑ์ Basel II & Basel III ต่อพฤติกรรม และผลการดำเนินงานของธนาคารพาณิชย์ไทย

1.3 ขอบเขตการศึกษา

1. ข้อมูลที่ใช้ในการศึกษา เป็นข้อมูลรายปีที่มีลักษณะการผสมระหว่างข้อมูลภาคตัดขวาง (Cross-Sectional Data) และข้อมูลอนุกรมเวลา (Time-Series Data) หรือที่เรียกว่า Panel Data จากแหล่งข้อมูลทุติยภูมิ รายงานประจำปี บัญชีงบดุล และงบกำไรขาดทุนที่เปิดเผยต่อสาธารณชนของธนาคารพาณิชย์ไทย และทำการเก็บรวบรวมข้อมูลทั้งหมดจาก Internet ห้องสมุดต่างๆ ธนาคารแห่งประเทศไทย และตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย

2. ช่วงเวลาที่ใช้ในการศึกษา เป็นช่วงเวลาระหว่างปี พ.ศ. 2531-2550 เป็นช่วงระยะเวลาที่ครอบคลุมก่อนและหลังที่จะมีการนำหลักเกณฑ์ Basel I มาใช้จนถึงปัจจุบัน

3. ตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษา ในที่นี้อาศัยข้อมูลของธนาคารพาณิชย์ไทยที่มีอยู่ในปี 2531 ทั้ง 15 ธนาคาร ประกอบไปด้วย ธนาคารกรุงเทพ ธนาคารกรุงไทย ธนาคารกสิกรไทย ธนาคารไทยพาณิชย์ ธนาคารกรุงศรีอยุธยา ธนาคารทหารไทย ธนาคารมหานคร ธนาคารนครหลวงไทย ธนาคารศรีนคร ธนาคารกรุงเทพพาณิชย์การ ธนาคารเอเชีย ธนาคารไทยทนุ ธนาคารสหธนาคาร ธนาคารนครธน และธนาคารแหลมทอง เพื่อใช้ในการวิเคราะห์และอธิบายความสัมพันธ์ระหว่างความเพียงพอของเงินกองทุนกับการดำเนินงานของธนาคารพาณิชย์ไทย ซึ่งนำเสนอในบทที่ 2

อย่างไรก็ตาม สำหรับการวิเคราะห์ถึงผลกระทบของหลักเกณฑ์ Basel I ต่อพฤติกรรมและผลการดำเนินงานของธนาคารพาณิชย์ไทยด้วยวิธีการทางสถิติ เนื่องจากผลกระทบจากวิกฤตการณ์ทางการเงินปี 2540 ทำให้โครงสร้างของระบบธนาคารพาณิชย์ไทยเปลี่ยนแปลงอย่างมาก ดังนั้น เพื่อลดปัญหา Heterogeneity ให้เกิดขึ้นน้อยที่สุด ข้อมูลของธนาคารที่ถูกปิดกิจการจะถูกตัดออกไป ส่วนธนาคารที่มีการควบรวมกิจการกันจะใช้ข้อมูลของธนาคารที่เป็นแกนในควบรวม นอกจากนี้ ธนาคารพาณิชย์ไทยที่มีการก่อตั้งขึ้นในระหว่างช่วงระยะเวลาที่ทำการศึกษา จะไม่ถูกนำข้อมูลมาใช้ในการวิเคราะห์ครั้งนี้ จึงเหลือข้อมูลของธนาคารพาณิชย์ไทยที่ค่อนข้างสมบูรณ์จำนวน 9 ธนาคาร ได้แก่ ธนาคารกรุงเทพ ธนาคารกรุงไทย ธนาคารกสิกรไทย ธนาคารไทยพาณิชย์ ธนาคารกรุงศรีอยุธยา ธนาคารทหารไทย ธนาคาร

นครหลวงไทย ธนาคารสหธนาคาร (ปัจจุบันคือ ธนาคารไทยธนาคาร[5]) และธนาคารนครธน (ปัจจุบันคือ ธนาคารสแตนดาร์ดชาร์เตอร์ด (ไทย)) ผลการประมาณค่าทางสถิติได้นำเสนอไว้ในบทที่ 4

1.4 วิธีการศึกษา

การศึกษานี้ แบ่งวิธีการศึกษาออกเป็น 2 วิธี คือ

1. วิธีเชิงพรรณนา (Descriptive Method) ทำการวิเคราะห์ถึงความสัมพันธ์ระหว่างความเพียงพอของเงินกองทุนกับการดำเนินงานของธนาคารพาณิชย์ไทย ทั้งในช่วงก่อนและหลังจากการนำหลักเกณฑ์ Basel I มาบังคับใช้ โดยอาศัยข้อเท็จจริงที่ปรากฏในข้อมูลทางเศรษฐกิจและข้อมูลทางการเงินของธนาคารพาณิชย์ไทยตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน รวมทั้งอธิบายถึงสาระสำคัญของหลักเกณฑ์ Basel และความแตกต่างระหว่างหลักเกณฑ์ Basel I & Basel II ตลอดจนทำการศึกษาเบื้องต้นถึงผลกระทบที่อาจเกิดขึ้นจากการบังคับใช้หลักเกณฑ์ Basel II ซึ่งได้บังคับใช้จริงตั้งแต่สิ้นปี 2551 และร่างหลักเกณฑ์ Basel III ซึ่งคาดว่าจะถูกพัฒนานำมาบังคับใช้ในอนาคตต่อไป

2. วิธีเชิงปริมาณ (Quantitative Method) อาศัยวิธีการทางสถิติ โดยสร้างแบบจำลองทางเศรษฐมิติ และทำการประมาณค่าแบบจำลองด้วยวิธีกำลังสองน้อยที่สุด (Ordinary Least Squares: OLS) เพื่อหาคำตอบถึงผลกระทบของหลักเกณฑ์ Basel I ต่อพฤติกรรมและผลการดำเนินงานของธนาคารพาณิชย์ไทย

---

[5] เมื่อวันที่ 5 พฤศจิกายน 2551 กลุ่มซีไอเอ็มบี โดย CIMB Bank Berhad จากประเทศมาเลเซีย ได้เข้าเป็นผู้ถือหุ้นใหญ่ของธนาคารไทยธนาคาร จำนวนร้อยละ 92.04 และเปลี่ยนชื่อจากธนาคารไทยธนาคาร เป็นธนาคาร ซีไอเอ็มบี ไทย อย่างไรก็ดี ช่วงเวลาที่ใช้ในการศึกษาในครั้งนี้ ยังคงมีสถานะเป็นธนาคารไทยธนาคาร

1.5 องค์ประกอบของการศึกษา

บทที่ 1 บทนำ ความสำคัญของปัญหา วัตถุประสงค์ ขอบเขตและวิธีการศึกษา

บทที่ 2 เริ่มต้นด้วยการอธิบายถึงสาระสำคัญของหลักเกณฑ์ Basel และความแตกต่างระหว่างหลักเกณฑ์ Basel I & Basel II ตลอดจนทำการศึกษาเบื้องต้นถึงผลกระทบที่อาจเกิดขึ้นจากการบังคับใช้หลักเกณฑ์ Basel II & Basel III หลังจากนั้นจะแสดงให้เห็นถึงความสัมพันธ์ระหว่างความเพียงพอเงินกองทุนกับการดำเนินงานของธนาคารพาณิชย์ไทย รวมถึงการเข้ามามีบทบาทสำคัญที่มากขึ้นของธนาคารพาณิชย์ต่างชาติในภาคการธนาคารของประเทศไทย

บทที่ 3 นำเสนอวิธีการศึกษา จะกล่าวถึงการสำรวจงานวิจัยในอดีตที่เกี่ยวข้อง พื้นฐานแนวคิดทางทฤษฎีเศรษฐศาสตร์ การตั้งสมมติฐาน ตลอดจนแบบจำลองที่ใช้

บทที่ 4 รายงานผลการศึกษาเชิงประจักษ์ด้วยวิธีการทางสถิติ

บทที่ 5 บทสรุป และข้อเสนอแนะจากการศึกษาครั้งนี้

1.6 ประโยชน์ที่ได้รับจากการศึกษา

1. เป็นการรวบรวมข้อมูลรายธนาคารเข้าด้วยกันอย่างเป็นระบบ จึงน่าจะเป็นประโยชน์ในการเป็นฐานข้อมูลสำหรับการศึกษาเกี่ยวกับธนาคารพาณิชย์ในระดับรายธนาคารต่อไป

2. เป็นการชี้ให้เห็นว่าการนำหลักเกณฑ์ Basel มาบังคับใช้ ส่งผลกระทบต่อการดำเนินงานของธนาคารพาณิชย์ไทยรายธนาคารแตกต่างกันหรือไม่อย่างไร จะเป็นประโยชน์ต่อการวางแผนในการดำเนินมาตรการและนโยบายของผู้มีหน้าที่รับผิดชอบ รวมถึงผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง อีกทั้งเป็นแหล่งข้อมูลประกอบการวางแผนและการตัดสินใจทางธุรกิจของธนาคารพาณิชย์เอง

3. เป็นข้อมูลสำหรับผู้ที่สนใจศึกษาเกี่ยวกับข้อกำหนดของหลักเกณฑ์ Basel รวมถึงเป็นข้อมูลเบื้องต้นสำหรับประชาชน และนักลงทุนทั่วไป ให้ทราบถึงสถานะความมั่นคงของธนาคารพาณิชย์แต่ละแห่ง เพื่อใช้ประกอบการตัดสินใจเลือกใช้บริการ หรือเลือกลงทุนกับธนาคารพาณิชย์แต่ละแห่ง